

היום נלמד בעזרת ה':

סנהדרין דף פ

(בעמ' הקודם)

אמר רבא אי הכי היינו דקתני עלה וכו': כתוב בכריתא על המשנה שלנו - 'אמר ר' יוסי אפילו אבא חלפתא ביניהן כולם פטורים'. אם נבאר את המשנה כריש לקיש שמדובר על רוצח שלא נגמר דינו שנתערב ברוצחים שנגמר דינם, מה החידוש בדברי רבי יוסי שאפילו אבא חלפתא היה הרוצח כולם היו פטורים? וכן קשה על שמואל שביאר את משנתנו בשור שנתערב בשוורים אחרים.

אלא אמר רבא: המשנה מדברת על שני אנשים שאחד מהם זרק חץ והרג אדם, ואנו לא יודעים מי זרק אותו, שניהם פטורין. ועל כך אמר רבי יוסי שאפילו אבא חלפתא היה אחד מבין שני האנשים הללו, היו שניהם פטורים. למרות שאבא חלפתא הוא צדיק ומוחזק לנו שלא הוא זרק את החץ, לא הורגים את השני. כי בגלל ה'חזקה' הזו לא הורגים בן אדם. ובזה גם רבי יהודה מודה. והמחלוקת של רבנן ורבי יהודה היא במקרה אחר כדלהלן.

ושור שנגמר דינו: וממשיך רבא ואומר שיש חיסורי מחסרא (= חיסור מילים) במשנה, וכך יש לגרוס - 'ושור שנגמר דינו שנתערב בשוורין אחרים מעלייא, סוקלין אותן, ר' יהודה אומר כונסין אותן לכיפה'. שור שנגמר דינו להריגה שהתערב בשוורים כשרים שלא נגחו, כולם אסורים בהנאה. ולכן לדעת רבנן סוקלים את כולם, משום שבעלי השוורים הכשרים בכל מקרה לא מפסידים כלום (שהרי השוורים הללו אסורים בהנאה). ולדעת רבי יהודה לא מטריחים את ב"ד לסקול את כולם, אלא גורמים להם מיתה על ידי הכנסה לכיפה.

ראייה: והתניא פרה שהמיתה וכו': פרה מעוברת שהרגה אדם ואחר כך ילדה. אם היא ילדה את הוולד לפני שנגמר דינה להריגה, הוולד מותר. אבל אם היא ילדה אותו לאחר שנגמר דינה להריגה הוולד אסור בהנאה, משום ש'עובר ירך אימו' (= עובר נחשב כחלק מהגוף של אימו) וכשנפסק דינה להריגה גם על הוולד נפסק

הדין להריגה. ולכן אם הוולד הזה התערבב בעגלים אחרים, והאחרים התערבבו באחרים, לדעת ת"ק כונסים את כולם לכיפה ולדעת ר' אלעזר בר"ש ב"ד סוקלים את כולם.

וזו היא אותה המחלוקת שבמשנתנו.

אמר מר - אם עד שלא נגמר דינה ילדה וולדה מותר:

קושיא: ואף על גב וכו': משמע מדברי הברייתא שגם אם היא נגחה כשהיא היתה מעוברת, אם היא ילדה את הולד לפני שנגמר דינה, הולד מותר.

וקשה על רבא שאמר - **ולד הנוגחת וכו'**. ולד של בהמה מעוברת שנגחה והרגה אדם, ויש רק עד אחד המעיד על כך, ולכן לא הורגים אותם. בכל אופן הולד אסור לקרבן, משום שהיא וולדה נגחו ביחד. וכן ולד של בהמה מעוברת שנרבעה, אסור לקרבן כי שניהם נרבעו ביחד.

מדבריו אנו לומדים שאם היו שני עדים על הבהמה שנגחה, היו הורגים גם את הולד.

תירוץ: אימא אם עד שלא נגמר דינה וכו': יש לבאר את הברייתא כך. אם הבהמה התעברה וילדה בין הנגיחה לגמר דין הולד מותר, משום שאז הולד לא היה שותף בנגיחה וגם לא חל עליו הפסק דין. אבל אם היא התעברה וילדה לאחר שנגמר דינה, הולד אסור. משום שהוא נוצר מגוף של איסור (= האמא שנפסק דינה) ולכן גם הוא אסור.

הניחא למאן דאמר זה וזה גורם וכו': התירוץ טוב רק למאן דאמר ש'זה וזה גורם אסור'. כלומר, למרות שהזכר שותף עם הנקבה בהולדת הולד, והזכר עצמו מותר, בכל אופן יש כאן איסור והתר שגרמו לוולד לבוא. דהיינו הבהמה שנפסק דינה להריגה, והזכר הכשר גורמים ביחד להולדת הולד. והדין הוא 'זה וזה גורם אסור'.

אבל למאן דאמר 'זה וזה גורם מותר', מדוע הוולד אסור?

תירוץ: אלא אמר רבינא: יש לבאר את הברייתא כך. 'אם עד שלא נגמר דינה עיברה וילדה, ולדה מותר' (כי הוא לא היה בנגיחה ולא בגמר דין, כנ"ל). 'ואם עד שלא נגמר דינה וכו''. כלומר אם היא התעברה אחרי הנגיחה וילדה אחרי הפסק דין, הולד אסור. בגלל ש'עובר ירך אמו הוא' והפסק דין חל גם עליו.

למדנו במשנה – כל חייבי מיתות שנתערבו זה בזה נידונים בקלה:

בית דין מענישים רק אם העדים התרו בו ואמרו לו 'אל תעשה את העבירה, ואם תעשה ידונו אותך במיתה פלונית', והוא אמר 'על מנת כן אני עושה'.

ש"מ מותרה לזכר חמור הוי מותרה לזכר קל: מכך שהם נידונים במיתה הקלה, משמע שמי שהתרו בו למיתה חמורה הרי הוא מותרה למיתה קלה, לפי שקלה בכלל חמורה, שאם לא כן איך יתכן שאותם שהתחייבו במיתה חמורה נידונים במיתה הקלה, והרי לא התרו בהם במיתה הקלה והם פטורים לגמרי, אלא בהכרח שהמותרה למיתה חמורה מותרה גם לקלה.

דחיה: א"ר ירמיה: באמת מותרה למיתה חמורה לא מותרה לקלה, ובמשנתנו מדובר שהתרו בו סתם, דהיינו שהתרו בו שאם יעבור את העבירה בית דין ימיתו אותו, והם לא אמרו לו באיזה מיתה, והתנא של משנתנו הוא התנא קמא שאמר בכרייתא ששאר חייבי מיתות בית דין (= כלומר כולם חוץ ממסית שאינו צריך התראה) ממייתים אותם רק בסנהדרין של עשרים ושלושה, ובעדים, ובהתראה, ושאותם שמתרים בו יודיעו לו שהוא חייב מיתת בית דין, ורבי יהודה חולק וסובר שהם צריכים להודיע לו באיזה מיתה. נמצא שמשנתנו היא כתנא קמא של הכרייתא, הסובר שמספיק שיודיעו לו שהוא חייב מיתה ולא צריך להודיע לו באיזה מיתה, ולכן נידונים בקלה.

הגמ' מבארת את מחלוקתם של ת"ק ורבי יהודה בכרייתא:

ת"ק יליף ממקושש: שאותם שמצאו אותו מקושש עצים בשבת לא הודיעו לו באיזה מיתה ידונו אותו, שהרי הם עדיין לא ידעו עד שה' אמר למשה, ומכאן שלא צריך להודיע לו באיזה מיתה.

ורבי יהודה אומר מקושש הוראת שעה היתה: באמת צריך להודיע לו באיזה מיתה, אלא שלגבי המקושש זו היתה הוראה שעה מאת הקב"ה שימיתו אותו למרות שלא הודיעו לו באיזה מיתה, ולא לומדים משם לדורות.

*

למדנו במשנה -הנסקלין בנשרפין: [= אם נתערבו חייבי מיתות סקילה עם חייבי מיתות שריפה לדעת רבי שמעון הורגים את כולם במיתה הקלה דהיינו בסקילה, ודעת חכמים שהורגים את כולם בשריפה, משום שהסקילה היא המיתה החמורה].

מתני ליה רב יחזקאל לרמי בריה: [כשלמד רב יחזקאל משנה זו עם בנו רמי הפך את לשון המשנה ולימד אותו בנוסח זה, הנשרפין בנסקלין רבי שמעון אומר שהורגים אותם בסקילה, משום שהיא המיתה הקלה. ובנו הקשה לו שבנוסח זה משמע שהרוב בתערובת זו הם חייבי מיתת בסקילה, ולכך ימותו בסקילה כי הם הרוב, ולא בגלל שהם במיתה קלה. ורב יחזקאל ענה לו שאם כן בסיפא שכתוב וחכמים אומרים שימותו בשריפה, כיון שהשריפה היא המיתה הקלה, והרי אם הם הרוב אז מיתתם בשריפה בגלל הרוב ולא בגלל שזה המיתה הקלה. ורמי בנו ענה לאביו, שבסיפא חכמים ענו על דברי רבי שמעון שאין הטעם בגלל ששריפה חמורה, אלא באמת השריפה היא הקלה, אבל אה"נ יהרגוהו בשריפה גם בגלל שהם הרוב.

אמר ליה שמואל לרב יהודה: אל תאמר לאביך כך, שהרי שנינו בכרייתא הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה, לא יביישנו ויאמר לו אבא עברת על דברי תורה, אלא יאמר לו בלשון תמיהה אבא, וכי כך כתיב בתורה.

קושיא: **סוף סוף היינו הך:** הרי גם בלשון הזה הוא מבייש את אביו.

תירוץ: **אלא אומר לו אבא מקרא כתוב בתורה כך:** באמת יש לו לומר בלשון סתם, שכך כתוב בתורה, והאבא יבין לבד שטעה.